

# Dalja izgradnja jedinstvenih oružanih snaga i jačanje mirnodopskog dijela JNA – naše strateško opredjeljenje

General-pukovnik *BLAGOJE ADŽIĆ*

---

U raspravi smo čuli o radu i rezultatima „Vojnog dela“ i sugestije gdje treba da bude težište rada u idućoj godini. Sa tim ocjenama u cjelini se slažem. Mislim da ste i vi, članovi Savjeta, u svojim diskusijama pokrenuli veoma značajna pitanja na koja valja usmjeriti pažnju naše publicističke aktivnosti, prije svega „Vojnog dela“ kao jedinog opštevojnog i teorijskog časopisa u našim oružanim snagama.

Slažem se s visokom ocjenom koja je časopisu ovdje izrečena. Argument za to jeste tematika kojom se časopis bavi, a naročito izbor teme „okruglog stola“ i predlozi i sugestije za dogradnju koncepcije naše odbrane. Pokušaću, stoga, da izdvojim nekoliko po mom sudu nezaobilaznih tema vezanih za našu odbranu koje i Redakcija i saradnici časopisa treba da imaju u vidu u godini koja je pred nama.

*Prvo*, želim da naglasim da se svijet toliko brzo mijenja da ne stizemo da ga ni kritički propratimo a kamoli da sve te promjene promislimo i sagledamo sve njihove najvažnije implikacije. Upravo to treba da bude jedno od tematskih uporišta „Vojnog dela“, i to tako da se časopis, više nego do sada, učini dostupnim širokom krugu saradnika, kako iz oružanih snaga, tako i iz kruga civilnih eksperata koji se bave nekim aspektima rata i ratovodstva, ili se područja njihovih teorijskih i stručnih interesovanja graniče sa vojnom naukom i praksom kao tematskim područjem angažovanja „Vojnog dela“. Nemojte da vas previše brine što se tim temama bavi sve manje ljudi iz prakse. Vrijeme u kojem smo mislili da se svako svačim može baviti ostaje iza nas, i struci se mora vratiti dignitet tako što će se pisanom riječju baviti oni koji za to imaju želju, smisla i vremena. Ljudi iz trupe imaju malo vremena da se češće pojavljuju u „Vojnom delu“. To od njih ne bi trebalo ni očekivati.

No, ne treba shvatiti da se ja protivim njihovom publicističkom angažmanu. Naprotiv, to bi bilo višestruko poželjno:

doprinosilo bi praktičnom utemeljenju naše publicističke aktivnosti i verifikaciji teorijskih stavova u iskustvima mirnodopske komandno-štabne prakse komandi i jedinica, proširivali bismo krug saradnika časopisa, što bi dinamiziralo našu publicističku aktivnost, i na taj način bismo povećali interesovanje za sadržaje „Vojnog dela“, čime bismo proširili krug čitalaca.

*Drugo*, želim da naglasim da smo „okruglim stolom“ na temu „Dogradnja opštenarodne odbrane u okviru ubrzanih promena u svetu i kod nas“, u stvari, otvorili problematiku kojom ubuduće treba da se bavi naš časopis. To što smo uradili početak je jednog osmišljenog, organizovanog studijsko-analičkog i publicističkog rada na kojem moraju da se angažuju i druga naša glasila, naši instituti, visoke škole i školski centri, kao i talentovani i afirmisani stvaraoci. Dakle, mijenjaju se mnogi relevantni činioци na kojima je izvedena naša koncepcija, pa se, shodno tome, mora dograđivati i mijenjati i sama ta koncepcija. Ne mislim, pri tome da preko noći treba napustiti i odbaciti sve što ona jeste, mada ima sugestija i zahtjeva usmjerenih na obezvređivanje svega što smo do sada stvarali i gradili. Strpljivim promišljanjem valja ustanoviti šta bi trebalo zadržati, šta inovirati i dograditi, a šta se mora napustiti kao preživjelo. Stoga ću samo predočiti gdje bi valjalo usmjeriti teorijske napore, bez pretenzije da nudim konačna rješenja.

Kuda ide *savremeni vojni faktor* jedno je od pitanja koje je za „Vojno delo“ nezaobilazno. Mislim prvenstveno, na doktrine – od globalnih do operativnih, na koncept i politiku razvoja savremenih oružanih snaga, i to prevashodno u funkciji strategije sukoba niskog intenziteta, te na tehničko-tehnološki činilac u funkciji razvoja, proizvodnje i upotrebe sredstava ratne tehnike i u funkciji promjena i razvoja ratne vještine, o čemu je više govoreno u okviru rasprave o temi „okruglog stola“ u narednoj godini. Sve bi to valjalo sagledati u kontekstu evropskih promjena i konstelacija, jer tada, svakako, dobija sasvim drugačije značenje nego kada se čine pokušaji da se ti problemi sagledaju samo izvan evropskih prostora. No, valja ih sagledati prevashodno u okviru novih, mogućih modaliteta ugrožavanja bezbjednosti i nezavisnosti Jugoslavije kao zemlje koja će upravo narednih godina izrazito trpjeti posljedice nedovoljne integrisanosti u evropske procese i tokove. Naime,

mnogi nas hoće u Evropu, ali ne po mjeri naših, već svojih interesa i modeliranja evropske situacije. Sve to, s obzirom na unutrašnju krizu, čiji se raspleti tek očekuju, može značiti nove podsticaje aktiviranju različitih modaliteta strategije dominacije prema našoj zemlji i njenim veoma protivurječnim opcijama. Želim da kažem da je iz različitih razloga – i unutrašnjih i spoljnih – naš geostrategijski i vojno-politički položaj sve složeniji i da treba svestranije da pristupimo analizama našeg mjesta u savremenom svijetu i implikacijama toga položaja na našu bezbjednost i nezavisnost, te na moguće oblike i modele ugrožavanja, uključujući i oružano.

Kakvu *strategijsku koncepciju* i njoj primjerene oružane snage treba razvijati, drugi je veoma značajni kompleks pitanja i problema koje valja uključiti i u tematski okvir „Vojnog dela“. Neka su se opredjeljenja koncepcije očito već istrošila. To se odnosi na područjstvljavanje odbrane i zaštite, odnosno na politički i stručni subjektivitet faktora odbrane – od čovjeka – građanina do njegovih najviših asocijacija. Prema sadašnjim događajima, sva pažnja je usredsređena na naciju i njenu državu, što prijeti da ukine svaki subjektivitet čovjeka. To neminovno vodi u predominantnu etatizaciju i totalitarnu svijest nacionalizma kao obnovljene i snažno oživljene ideologije što nije, niti može biti naše opredjeljenje. Mi moramo afirmisati drugačiji pristup i pogled, a to znači da moramo sagledati neke univerzalne vrijednosti na kojima se mogu razvijati i jačati odbrana i zaštita kao ideja i potreba slobode, jednakosti, ravnopravnosti. Na drugoj strani, moramo afirmisati stručnost i kompetentnost, i to u svakom pogledu, na račun voluntarizma i pukog parolaštva s ideološkim fikcijama.

Kada je riječ o konceptu i politici razvoja oružanih snaga treba istaći da je naše generalno opredjeljenje za dvokomponentnu strukturu oružanih snaga bilo namijenjeno za stvaranje uslova za uspješnu *kombinovanu bitku po dubini i širini ratišta*, vojišta i prostorije kao našem modelu pariranja eventualnim dubljim prodorima agresorovih snaga na izabranim pravcima. I to opredjeljenje uopšte nije sporno. Međutim, u tendenciji stvaranja paralelizma u izgradnji komponenata oružanih snaga skrivena je težnja da se Teritorijalna odbrana potpuno izdvoji iz ovog koncepta i stvore republičke vojske što je u posljednjih nekoliko godina postalo očito. Izvjesno je da nam slijedi

ozbiljan posao oko sagledavanja daljih pravaca izgradnje oružanih snaga i da nam strateško opredjeljenje mora biti izgradnja jedinstvenih oružanih snaga i posebno jačanje mirnodopskog dijela JNA, kako bismo bili u stanju da efikasno odvrćamo potencijalnog agresora, i to na što višem nivou konvencionalnog deterenta, uz značajno redukovanje i uloge i obima teritorijalno-partizanske komponente oružanih snaga. Bez sumnje, i „Vojno delo“ i druge istraživačke i operativne ustanove Generalštaba i naših oružanih snaga treba da doprinesu sagledavanju tog problema. Stoga, predlažem da to bude tema „okruglog stola“ u idućoj godini, bez pretenzija da je pretpostavljam temama koje su predložene u diskusijama, za koje takođe mislim da su veoma značajne.

Sagledavanju i svestranom razmatranju problema naše dalje odbrambene izgradnje i razvoja oružanih snaga časopis „Vojno delo“, treba da doprinosi kao i do sada, i u tome je njegova nezaobilazna uloga. Izuzetno je važno da časopis i dalje okuplja što veći broj saradnika i da ih svojom programskom orijentacijom usmjerava na probleme i obaveze koje naše društvo i odbranu očekuju u narednim godinama.

\*

Članak profesora dr Radovana Radinovića koji smo danas nagradili kao najuspješniji u 1990. godini to i potvrđuje. Nagrađeni rad je sinteza teorije i prakse, a izborom i širinom zahvatanja problema usmjeren je na dogradnju koncepcije i razvoj oružanih snaga. Članak upućuje na operativno rješavanje problema organizacije i opremanje mirnodopskog dijela Armije, na osavremenjivanje obuke i vaspitanja i podizanja osposobljenosti oružanih snaga u cjelini. Osim toga, rad omogućava i podstiče nova istraživanja i teorijsko produbljivanje otvorenih pitanja dogradnje koncepcije opštenarodne odbrane i razvoja oružanih snaga, a tome časopis i treba stalno da teži.

Izdavanjem nagrađenog rada ne želim da umanjim značaj ostalih radova koji su konkurisali za ovogodišnju nagradu. Oni takođe čine značajne teorijske prodore u različita područja vojne nauke i, posebno, ratne vještine. Svi oni ukazuju na to

da se „Vojno delo“ i u protekloj godini potvrdilo kao snažan generator razvoja naše vojnoteorijske misli.

Na kraju, Redakciji, Redakcijskom odboru, Savjetu časopisa i saradnicima „Vojnog dela“ želim mnogo uspjeha u obavljanju svih postavljenih, veoma odgovornih zadataka. Generalu Radinoviću čestitam na visokom priznanju koje mu je odati dodjeljivanjem Nagrade „Vojno delo“, sa željom da njemu i brojnim autorima ono bude podstrek za nova pregnuća.